DEDE KORKUT
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research
Sayı *Issue* 40 • Ağustos *August* 2026
www.dedekorkutdergisi.com.tr

ISSN: 2147-5490

Açık Erişim | *Open Access*

http://doi.org/10.25068/dedekorkut.488

Kitap İncelemesi | Book Review

Türk Edebiyatının Kutup Yıldızı Ömer Seyfettin

Şengül, A. (2025). Türk edebiyatının kutup yıldızı Ömer Seyfettin. Kesit Yayınları, ss. 336.

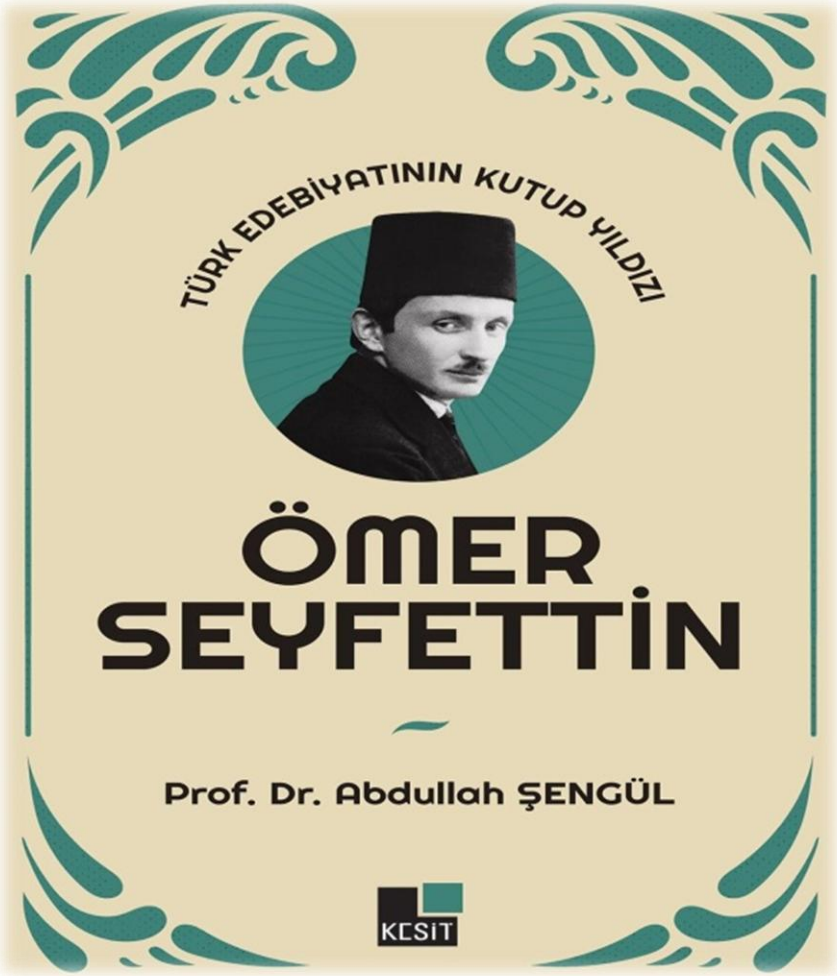

Zeynep Eşsiz*

Sorumlu Yazar *Corresponding Author*
*Yüksek Lisans Öğrencisi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir/Türkiye
© 2026. Eşsiz, Z.
essizzeynep179@gmail.com

Makale Geçmişi *Article History*

Başvuru	*Submitted* 22.05.2026
Revizyon Talebi	*Revision Requested* 06.06.2026
Son Revizyon	*Last Revision Received* 10.07.2026
Kabul	*Accepted* 10.07.2026
Yayın	*Published* 31.08.2026

Lisans *Licence*

Bu eser Creative Commons Atıf 4.0 Lisansı ile lisanslanmıştır.
This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Atıf *Citation:*
Eşsiz, Z. (2026). Türk edebiyatının kutup yıldızı Ömer Seyfettin. *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, (40), 127-131. https://doi.org/10.25068/dedekorkut.488

Dede Korkut
Sayı 40, Ağustos 2026
s.127-131

Giriş

Türk edebiyatının önemli isimlerinden biri olan Ömer Seyfettin, modern Türk hikâyesinin kurucu yazarlarından biridir. Abdullah Şengül tarafından kaleme alınan bu eserde, yaklaşık otuz beş yıllık araştırma ve inceleme sonucunda farklı dönemlerde yayımlanmış makaleler bir araya getirilmiştir. Kitapta Ömer Seyfettin toplumsal bilinç, model şahıs ve öteki gibi konular üzerinden ele alınarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmada yer alan yazılar kitaptaki sıralarına göre tanıtılacaktır.

Eser, 2025 yılının Mart ayında Kesit Yayınları tarafından 336 sayfa olarak yayımlanmıştır. Kitapta on altı farklı makale yer almakta, ayrıca isimler ve eserler dizini de bulunmaktadır. Çalışmada Ömer Seyfettin'in biyografisi, felsefesi ve sanat anlayışı farklı bakış açılarıyla ele alınarak onun Türk edebiyatında bir "kutup yıldızı" olduğuna dikkat çekilir.

İlk makale "Edebiyatımızın Kutup Yıldızı Ömer Seyfettin" başlığını taşır. Söz konusu yazı "Ailesi, Çevresi ve Çocukluk Yılları", "Kültürel Çevresinin Oluşumu ve Siyasete Yöneliş", "Barut Kokusundan Mürekkep Kokusuna: Sanat Adamı Ömer Seyfettin ve Eserleri" alt başlıklarından oluşur. "Ailesi, Çevresi ve Çocukluk Yılları" alt başlığında Ömer Seyfettin'in hayatı ve biyografisi ile ilgili unsurlar öne çıkarken "Kültürel Çevresinin Oluşumu ve Siyasi Yönelişi" alt başlığında ise Ömer Seyfettin'in Genç Kalemler ve Yeni Lisan çizgisinde siyasete yönelişi ele alınır. Son alt başlık olan "Barut Kokusundan Mürekkep Kokusuna: Sanat Adamı Ömer Seyfettin ve Eserleri"nde ise Ömer Seyfettin'in Osmanlı'nın yıkılış sürecindeki askerî deneyimlerini ve bu deneyimlerin eserlerine yansımaları incelenmektedir.

İkinci makale "Ömer Seyfettin'de Millî Kimlik" adını taşımaktadır. Bu makalede Batı'da ortaya çıkan milliyet kavramının Osmanlı'daki yansımaları ortaya konulurken özellikle Ömer Seyfettin'in millî kimlik arayışı merkeze alınır. Ömer Seyfettin'in bu düşünceye özellikle dil merkezli Yeni Lisan anlayışıyla yöneldiği belirtilir. Millet olmanın temel şartı olarak dilin önemi üzerinde durulur, bütün eserlerinde bu bilinci işleyerek millî kimliğin oluşmasına katkı sağladığı belirtilir.

Üçüncü makale "Tahkiyeli Eserlerde Model Şahıs Meselesi ve Ömer Seyfettin Hikâyelerinde Model Şahıslar Üzerine Bir İnceleme" başlığını taşır. Bu makale "Anlatma Esasına Bağlı Eserlerde Şahıs Kadroları", "Tip, Karakter, Şahsiyet ve Model Şahıs", "Ömer Seyfettin'de Model Şahıs Yaratma Düşüncesinin Kaynakları" ve "Ömer Seyfettin Hikâyelerinde Model Şahıslar" alt başlıklarından oluşur. "Anlatma Esasına Bağlı Eserlerde Şahıs Kadroları" alt başlığında anlatı metinlerindeki şahıs unsurunun önemi açıklanırken, "Tip, Karakter, Şahsiyet ve Model Şahıs" alt başlığında ise tip, karakter, şahsiyet ve model şahıs kavramlarının işlevleri ile birbirlerinden farkları irdelenmektedir. "Ömer Seyfettin'de Model Şahıs Yaratma Düşüncesinin Kaynakları" alt başlığında ise Ömer Seyfettin'in model şahıs yaratma düşüncesinin kaynağının Türk milleti ve onun sahip olduğu güç olduğu belirtilmektedir. "Ömer Seyfettin'in Hikâyelerinde Model Şahıslar" alt başlığında ise Ömer Seyfettin'in model şahıslarının Türk milleti için ideal kişilikler olarak kurgulandığı ifade edilmektedir.

Dördüncü makale "Değişimin Öncüleri: Model Şahıslar ve Türk Edebiyatına Yansımaları" başlığını taşır. Bu makale, "Değişimin Öncüleri Model Şahıslar" ve "Model Şahısların Türk Edebiyatına Yansıması" alt başlıklarından oluşur. "Değişimin Öncüleri Model Şahıslar" alt başlığında model şahısların toplumun değerlerine ve inançlarına ait

bilinçli bir kurgu olduğu öne çıkarılırken "Model Şahısların Türk Edebiyatına Yansıması" alt başlığında ise Türk edebiyatında model şahısların ulusal ve evrensel değerleri temsil eden kahramanlara dönüştüğü ifade edilmektedir.

Beşinci makale "Ömer Seyfettin'de Millî Kültür ve Ulus Bilinci" başlığını taşır. Bu makalede Ömer Seyfettin'in model şahıslar aracılığıyla dil ve kültüre bağlı ulus bilinci kurmayı amaçladığına dikkat çekilmektedir.

Altıncı makale "Edebiyatta Ötekilik Meselesi ve Türk Edebiyatındaki Öteki" başlığını taşımaktadır. "Birey ve 'Öteki'leşme", "'Öteki'lik Bilinci ve Toplum", "Tarihî Süreç İçinde Öteki", "Bir Anlatım Tarzı Olarak Öteki" ve "Türk Edebiyatında 'Öteki'" alt başlıklarından oluşmaktadır. "Birey ve 'Öteki'leşme" alt başlığında, ötekinin benliğin oluşumu için verilen karşıt bir konum olduğu açıklanır. "'Öteki'lik Bilinci ve Toplum" alt başlığında ise ötekilik bilincinin toplumda çatışmalara yol açacağı belirtilir. "Tarihî Süreç İçerisinde 'Öteki'" alt başlığında ise tarih boyunca ötekinin varlığını koruduğu ifade edilir. "Bir Anlatım Tarzı Olarak Öteki" alt başlığında ise öteki, nesneler ile simgelenen bir karşıt olarak verilir. "Türk Edebiyatındaki Öteki" alt başlığında da Türk edebiyatındaki ötekinin biz ve öteki arasındaki farkı göstermek için var olduğu, yok edilmek için olmadığı belirtilir.

Yedinci makale "Ömer Seyfettin'de Gençlik ve Değişim" başlığını taşır. Bu makalede "Gençlik ve Değişim" alt başlığı bulunmaktadır. "Gençlik ve Değişim" alt başlığında ise Ömer Seyfettin'in toplumun ve milletin ilerlemesinin ancak gençlerin gösterdiği çabayla mümkün olacağı düşüncesi öne çıkmaktadır.

Sekizinci makale "Genç Kalemler'de Edebî Polemikler" başlığını taşır. Bu makalede "Genç Kalemlerde Polemik Yazıları" alt başlığı vardır. Bu alt başlıkta, Genç Kalemler'deki polemiklerin edebiyatın gelişmesinde özellikle dildeki yeniliklere ve gençlerin fikirlerinin güçlenmesine katkı sağlayan tartışmalar olduğu savunulur.

Dokuzuncu makale "Ömer Seyfettin'in Tuhaf Bir Zulüm Hikâyesindeki Farklı Bir Bakış: Geçmeyen Hastalığımız Taassup" başlığını taşır. Bu makale "Taassup Kavramının Mahiyeti ve Kapsamı", "Geçmeyen Rahatsızlığımız Taassup ve Tuhaf Bir Zulüm Hikâyesi" alt başlıklarından oluşur. "Taassup Kavramının Mahiyeti ve Kapsamı" alt başlığında, taassubun kişinin kendi görüşü dışında kalanlara saygı göstermemesi dile getirilirken "Geçmeyen Rahatsızlığımız Taassup ve Tuhaf Bir Zulüm Hikâyesi" alt başlığında ise tek bir bakışa bağlı kalmanın ve sorgulamadan yaşamanın topluma olumsuz yansıdığı hikâye üzerinden örneklendirilir.

Onuncu makale "Ömer Seyfettin'in Hikâyelerinde Millî Kültür Unsurları" başlığını taşır. "Kültür, Medeniyet, Millî Kültür", "Ömer Seyfettin'e Göre Kültür, Medeniyet ve Millî Kültür" ve "Ömer Seyfettin Hikâyelerinde Millî Kültür Unsurları" alt başlıklarından oluşmaktadır. "Kültür, Medeniyet, Millî Kültür" alt başlığında kültürün bir toplumun yaşam tarzını yansıtan ve o toplumun belirgin özelliğine göre ortaya çıktığı görülür. "Ömer Seyfettin'e göre Kültür, Medeniyet ve Millî Kültür" alt başlığında ise Türk milletinin eskiye dönebilmesi için kültürel değerlerine sahip çıkması gerektiği belirtilir. "Ömer Seyfettin Hikâyelerinde Millî Kültür Unsurları" alt başlığında ise Türk kültürünün temel değerlerine değinilir.

On birinci makale "Anadil ile Çağa Tutunmak: Alphonse Daudet ve Ömer Seyfettin Hikâyelerine Metinlerarası Yolculuk" başlığını taşır. Bu makalede "Metinler arasılık Açısından Alphonse Daudet ve Ömer Seyfettin" alt başlığı vardır. Bu alt başlıkta

ise Alphonse Daudet'in kriz anlarında bir milletin kurtuluşunun anahtarı olarak gördüğü dil, Ömer Seyfettin hikâyelerinde metinler arasılık ile Türk milletinin içinde bulunduğu duruma göre yansımıştır.

On ikinci makale "Ömer Seyfettin'de Tarih ve Bellek" başlığını taşır. Bu makalede tarihsel belleğin yalnızca geçmişe dönüş olarak değil, toplumu bilinçlendirmek ve Türk milletinin millî birlik kurabilmesi için kullanılan malzeme olarak ele alınır.

On üçüncü makale "Güncellik Ömer Seyfettin Hikâyesinin Neresinde" başlığını taşır. "Ömer Seyfettin'in Taassup ve Cehalet Konusu İç İçe İşlediği Hikâyeleri" ve "Günümüz Basınında Ömer Seyfettin'in Hikâyelerini Çağrıştıran Kareler" alt başlıklarından oluşur. "Ömer Seyfettin'in Taassup ve Cehalet Konusunu İç İçe İşlediği Hikâyeler" alt başlığında hikâyelerde dinin yanlış ve bilinçsiz yorumlanmasının toplumsal hayattaki olumsuz sonuçları ele alınır. "Günümüz Basınında Ömer Seyfettin'in Hikâyelerini Çağrıştıran Kareler" alt başlığında ise Ömer Seyfettin'in hikâyelerinde görünen cehalet ve taassup durumlarının günümüzde de toplumun zaaflarına göre kullanıldığı ve hâlâ aynı şekilde olduğu ortaya konulur.

On dördüncü makale "Ömer Seyfettin'de Çağdaş Düşüncenin Kaynakları" başlığını taşır. "Ömer Seyfettin'in Kurmacalarında Batılı Bilim ve Sanat İnsanları" ve "Ömer Seyfettin'in Hikâyelerinde Kurmaca Metinler ve Kahramanlar" alt başlıklarından oluşur. "Ömer Seyfettin'in Kurmacalarında Batılı Bilim ve Sanat İnsanları" alt başlığında, Ömer Seyfettin'in entelektüel birikimi ile okuduğu ve eserlerini tercüme ettiği, özellikle de Fransız bilim ve sanat insanlarından beslendiği dile getirilir. "Ömer Seyfettin'in Hikâyelerinde Kurmaca Metinler ve Kahramanlar" alt başlığında ise Ömer Seyfettin'in metinlerinde özellikle Fransız edebiyatı başta olmak üzere Doğulu ve Batılı yazarların eserlerine göndermelere dikkat çekilir. Bu göndermeler ile Türk milletini ayakta tutmaya çalışır.

On beşinci makale "Ömer Seyfettin'in Hikâyelerinde Harp Edebiyatının İzleri" başlığını taşır. Ömer Seyfettin harp dönemine yakından tanık olduğu için yaşanan yıkımları ve olumsuzlukları birebir gözlemlemiştir. Bu nedenle Harp Edebiyatı'nın izlerini taşıyan eserlerinde söz konusu olumsuz sonuçları ve tipleri millî bir şuur kazandırmak amacıyla ele almıştır.

On altıncı ve son makale "Ömer Seyfettin'de Mekân ve İnsan" başlığını taşır. "Mekânın İnşasından İnsanın İnşasına", "Tarihî Mekânlar ve Otoritenin Değişik Hâlleri" ve "Kültürel Çözümlemeler ile İnsanın Zaafların Mekân Üzerinden Keşfi" alt başlıklarından oluşur. "Mekânın İnşasından İnsanın İnşasına" alt başlığında mekân tasvirleri ile biz ve öteki ayrımı yapılır. "Tarihî Mekânlar ve Otoritenin Değişik Halleri" alt başlığında mekân tasvirleriyle otoriter özellikleri öne çıkan kahramanların nitelikleri belirgin hâle gelir ve mekân-insan özdeşliği kurulur. "Kültürel Çözümlemeler ile İnsanın Zaafların Mekân Üzerinden Keşfi" alt başlığında ise mekânın ve insanın birbirini tamamladığı, kahramanın fiziksel ve ruhsal özellikleri ile bir bütün olarak verildiği görülür.

Sonuç olarak Abdullah Şengül, Türk Edebiyatının Kutup Yıldızı Ömer Seyfettin isimli eserinde Ömer Seyfettin'in edebiyatımızın yön kaybettiğinde yol gösterdiğini ve bu yolun her zaman millî kimlik ve kültüre yönelik bir yön olduğunu yansıtmaktadır. Ele alınan on altı makale, Ömer Seyfettin'in gençlik, tarih, mekân, insan, metinler

arasılık, bellek, millî kültür gibi kavramlarla ilişkisini ortaya koymaktadır. Özellikle bu kavramları edebiyata taşıması, onun Türk edebiyatının vazgeçilmez bir unsur olduğuna işaret etmektedir. Bu yönüyle okurlara farklı bir bakış açısı kazandırmaktadır.

Yapay Zekâ (YZ) Beyanı *Artificial Intelligence (AI) Declaration*
Bu çalışmada yapay zekâ destekli hiçbir araçtan yararlanılmamıştır. Çalışmanın bilimsel içeriği ve sorumluluğu yazara aittir./*The author declares that no AI-assisted technologies were employed in this research. All scientific content and findings are the sole responsibility of the author.*

Kaynakça

Şengül, A. (2025). *Türk edebiyatının kutup yıldızı Ömer Seyfettin*. Kesit Yayınları.